

*Evandjelje Isusa Krista
u 1. Korinćanima 15,1-19*

PROROŠTVO IZ SREDIŠTA

D. A. CARSON

Autorsko pravo
Prophetic from the Center: The Gospel of Jesus Christ in 1 Corinthians 15:1-19
By D.A. Carson Copyright © 2016 The Gospel Coalition. All rights reserved.
Translated by The Gospel Coalition Southeast Europe under license from
The Gospel Coalition.
Copyright © The Gospel Coalition Southeast Europe

Izdavač
Izvori, kršćanski nakladni zavod, Osijek

Glavni urednik
Damir Špoljarić

Urednik
Matej Sakač

Prijevod
Davor Edelinski

Lektura
Ivana Balint-Feudvarski

Korektura
Miroslav Balint-Feudvarski

Prijelom teksta
Andreja Mil

Dizajn korica
Renato Stupar

Tisak
TopDan d.o.o. Samobor

ISBN
978-953-177-102-3

Ukoliko nije drugačije naznačeno biblijski citati su preuzeti iz Biblije u izdanju Kršćanske sadašnjosti, Zagreb, 2015.

CIP zapis je dostupan u računalnome katalogu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 001081444.

PROROŠTVO

IZ SREDIŠTA

Evangelje Isusa Krista u Prvoj Korinćanima 15,1–19

D. A. CARSON

SADRŽAJ

	Uvod	1
1	Osam riječi sažetka	7
2	Pet rečenica objašnjenja	25
3	Jedan živopisan sažetak	31

UVOD

MNOGI SU SE OSVRNULI na činjenicu da se crkva u zapadnom svijetu nalazi u razdoblju neviđene fragmentiranosti. Ova se fragmentiranost proteže na naše poimanje evanđelja. Nekim kršćanima „evanđelje” predstavlja uzani spektar učenja o Isusu i njegovoj smrti i uskrsnuću koja, ako se u njih ispravno vjeruje, vode ljude u Božje kraljevstvo. Nakon toga započinje stvarno učenje i osobna transformacija, ali ništa od toga nije nužno dio samoga „evanđelja”. Ovo je vrlo daleko od dominantne niti što se proteže kroz Novi zavjet, koja shvaća „evanđelje” kao nešto sveobuhvatno, što održava Bibliju na okupu i što izvodi kršćane iz izgubljenosti i otuđenosti od Boga, preko obraćenja i učenja do uzeća, do uskrslih tijela, u novo nebo i novu zemlju.

Drugi glasovi prikazuju evanđelje uz prvu i drugu zapovijed: zapovijed da volimo Boga srcem, dušom, umom i snagom, i bližnjega kao samoga sebe. Ove su zapovijedi toliko ključne da i sam Isus inzistira na tome da o njima ovise svi proroci i cijeli zakon (Mt 22,34–40), ali one nikako nisu evanđelje. One su zakon.

Treća opcija danas jest tretirati Isusova etička učenja što ih nalazimo u Evanđeljima kao evanđelje, pa ipak, radi se o Isusovim etičkim učenjima sažetima iz njegove muke i uskrsnuća o kojima čitamo u svakom Evanđelju. Ovakav pristup oslanja se na dvije

katastrofalne zablude. Prvo, on zanemaruje činjenicu da u prvom stoljeću nije postojalo Matejevo evanđelje, Markovo evanđelje i tako dalje. Naša četiri Evanđelja su nazvana Evanđelje po Mateju, Evanđelje po Marku i tako redom. Drugim riječima, postojalo je samo jedno evanđelje: evanđelje Isusa Krista koje su zapisali Matej, Marko, Luka i Ivan. Ovo jedno evanđelje, ova poruka koja je istovremeno bila i prijeteća i puna obećanja, a ticala se dolaska

Ne možemo točno razumjeti izvješća o Isusovom učenju ako ne shvaćamo na koji način ona vode k Isusovoj smrti i uskrsnuću.

Isusa Mesije, dugo očekivanoga kralja i govorila o njegovom podrijetlu, službi njegovog prethodnika, njegovoj kratkoj učiteljskoj službi i čudesnoj transformaciji koja se ispunila u njegovoj smrti i uskrsnuću.

Ovi elementi nisu samostalni biseri na niski koja čini život i dane Isusa Mesije. Ne, nego su ti elementi usko povezani. Ne možemo točno razumjeti izvješća o Isusovom učenju ako ne shvaćamo na koji način ona vode k Isusovoj smrti i njegovu uskrsnuću. Sve je to jedna cjelina s evanđeljem o Isusu Kristu, o čemu svjedoče kanonska Evanđelja: Evanđelje po Mateju, Evanđelje po Marku i tako dalje. Proučavati Isusovo učenje, a pritom ne uzimati u obzir njegovu muku i njegovo uskrsnuće, daleko je gore nego procjenjivati život i dane Georgea Washingtona, a ne razmišljati o američkoj revoluciji ili ocjenjivati Hitlerov *Mein Kampf*, a ne razmišljati o njegovim postupcima i smrti. Drugo, uskoro ćemo vidjeti da fokusiranje na Isusovo učenje, a pritom zanemarivanje križa, svodi veličanstvenu radosnu vijest na puku religiju, radost spasenja na etičnu podobnost, najuzvišenije motive na poslušnost iz osjećaja dužnosti. Cijena je katastrofalna.

Možda je još češća tendencija da evanđelje, što god ono bilo, uzimamo zdravo za gotovo, a posvećujemo kreativnu energiju i strast drugim pitanjima: braku, sreći, prosperitetu, evangelizaciji, siromašnima, suočavanju s islamom, suočavanju s pritiscima sekularizacije, bioetici, opasnostima slijeva, opasnostima zdesna — popis je beskonačan. Tako zanemarujemo činjenicu da će naši slušatelji uvijek biti privučeni onome što im je najvažnije. To zna svaki učitelj. Teško da će moji studenti naučiti sve čemu ih podučavam; najbolje će naučiti ono što me najviše veseli. Ako se evanđelje tek podrazumijeva, a relativno marginalna pitanja predstavljaju ono što raspiruje našu strast, naučit ćemo novu generaciju da umanjuje evanđelje i usmjeri svoju gorljivost na ono sporedno. Lako je biti prorok na marginama. Nama hitno treba proroštvo iz središta. Ono čega se trebamo plašiti, kako to govore slavne riječi W.

B. Yeatsa u „Drugom dolasku,” jest da „središte ne drži”. Nadalje, ako se zapravo fokusiramo na evanđelje, uskoro ćemo shvatiti da nas to evanđelje, ako ga pravilno shvatimo, upućuje kako da razmišljamo o bit-

nom spektru drugih pitanja i što da poduzmemo u vezi s njima.

Ova pitanja, ako ih analiziramo samostalno, koliko god bila važna, i dalje ostaju relativno perifernima, a ironično je što se, ako duboko promišljamo o samom evanđelju i učinimo ga središtem svojeg razmišljanja i života, ono snažno suočava i hrva sa svim ovim drugim pitanjima.

Mnogo je biblijskih tekstova i tema koje bismo mogli istražiti kako bismo mogli jasnije razmišljati o evanđelju. Ipak, za naše potrebe ćemo se prvenstveno baviti Prvom poslanicom Korinćanima 15,1–19.

**Lako je biti prorok
na marginama.
Nama hitno treba
proroštvo iz
središta.**

¹ Doziviljem vam, braćo, u pamet evanđelje koje vam navijestih, koje primiste, u kome stojite, ² po kojem se spašavate, ako držite što sam vam navijestio; osim ako uzalud povjerovaste. ³ Doista, predadoh vam ponajprije što i primih: Krist umrije za grijehе naše po Pismima; ⁴ bi pokopan i uskrišen treći dan po Pismima; ⁵ ukaza se Kefi, zatim dvanaestorici. ⁶ Potom se ukaza braći, kojih bijaše više od pet stotina zajedno; većina ih još i sada živi, a neki usnuše. ⁷ Zatim se ukaza Jakovu, onda svim apostolima. ⁸ Najposlije, kao nedonoščetu, ukaza se i meni.

⁹ Da, ja sam najmanji među apostolima i nisam dostojan zvati se apostolom jer sam progonio Crkvu Božju. ¹⁰ Ali milošću Božjom jesam što jesam i njegova milost prema meni ne bijaše zaludna; štoviše, trudio sam se više nego svi oni – ali ne ja, nego milost Božja sa mnom. ¹¹ Ili dakle ja ili oni: tako propovijedamo, tako vjerujete.

¹² No ako se propovijeda da je Krist od mrtvih uskrsnuo, kako neki među vama govore da nema uskrsnuća mrtvih? ¹³ Ako nema uskrsnuća mrtvih, ni Krist nije uskrsnuo. ¹⁴ Ako pak Krist nije uskrsnuo, uzalud je doista propovijedanje naše, uzalud i vjera vaša. ¹⁵ Zatekli bismo se i kao lažni svjedoci Božji što posvjedočismo protiv Boga: da je uskrisio Krista, kojega nije uskrisio, ako doista mrtvi ne uskršavaju. ¹⁶ Jer ako mrtvi ne uskršavaju, ni Krist nije uskrsnuo.

¹⁷ A ako Krist nije uskrsnuo, uzaludna je vjera vaša, još ste u grijesima. ¹⁸ Onda i oni koji usnuše u Kristu, propadoše. ¹⁹ Ako se samo u ovom životu u Krista ufamo, najbjedniji smo od svih ljudi.

Nastojat ću razjasniti stvari tako što ću se fokusirati na osam riječi sažetka (od kojih je šest predložio John Stott), pet rečenica objašnjenja i jedan evokativni sažetak.

OSAM RIJEČI SAŽETKA

ONO O ČEMU ĆE PAVAO u ovim stihovima govoriti, kako sam kaže, je „evanđelje”: „Dozvljem vam, braćo, u pamet evanđelje koje vam navijestih” (1. stih). „Po kojem se spašavate, ako držite što sam vam navijestio” (2. stih). Zbilja, ono što im je Pavao predao „od iznimnog značaja” — što je moćan retorički izraz kojim je poručivao čitateljima da obrate pozornost, jer ono što im kani govoriti o evanđelju nalazi se u njegovom središtu. Po završetku uvodnih napomena, prva riječ koja se pojavljuje u Pavlovom sažetku je „Krist”: „predadoh vam ponajprije što i primih: Krist umrije za grijeha naše” itd. Time dolazimo do prve od osam riječi sažetka.

1. EVANĐELJE JE KRISTOLOŠKOGA KARAKTERA: KRISTOCENTRIČNO JE

Evanđelje nije suhoparan teizam, a ponajmanje bezličan panteizam. Evanđelje je neizbježno kristocentrična karaktera. Ovo se vrlo jasno izriče u svakoj glavnoj knjizi Novog zavjeta i u njegovoj cjelokupnosti. Primjerice, u Matejevom Evanđelju sam Krist je Emanuel – Bog s nama; on je davno obećani kralj iz Davidove loze koji će donijeti Božje kraljevstvo. Svojom smrću i uskrsnućem postao je monarh posrednik koji inzistira na tome da

je sva vlast na nebu i zemlji samo njegova. Kod Ivana vidimo da je Isus jedini put, istina i život i da nitko ne dolazi k Ocu osim po njemu (Ivan 14,6), jer Otac želi da se svi poklone pred Sinom čak i kada daju slavu Ocu. U propovijedima zabilježenima u Djelima vidimo da nema pod nebesima drugog imena osim Isusovog koje nam je dano da se po njemu spasimo. U Rimljanima, Galaćanima i Efežanima Isus je posljednji Adam, onaj o kojem svjedoče zakon i proroci, onaj koji po Božjem naumu umiruje Božji gnjev i iz-

**Nije dovoljno
zablistati na Božić,
a zanemariti
Veliki petak i Uskrs**

miruje Židove i pogane sa svojim nebeskim Ocem te jedne s drugima. U veličanstvenoj viziji iz Otkrivenja 4–5 jedino Sin, koji silazi s prijestolja svemogućega Boga, može istodobno biti lav i jaganjac,

i jedino on može otvoriti pečate na svicima što su u Božjoj desnici i tako ostvariti Božje besprimjerne naume za sud i blagoslov.

Tako je i ovdje: evanđelje je kristološkoga karaktera. John Stott je u pravu: „Evanđelje se nije propovijedalo ako se nije propovijedao Krist.” Ipak, ovo kristološko stajalište ne fokusira se isključivo na osobu Krista, nego s jednakim žarom prihvaća i njegovu smrt i njegovo uskrsnuće. Ponajprije, kako Pavao piše, „Krist umrije za grijeha naše” (15,3). Ranije u poslanici Pavao ne govori čitateljima: „jer ne htjedoh među vama znati što drugo osim Isusa Krista”, nego govori: „jer ne htjedoh među vama znati što drugo osim Isusa Krista, i to raspetoga” (1. Kor 2,2). Nadalje, ovdje Pavao povezuje Isusovu smrt s njegovim uskrsnućem, što je jasno iz nastavka poglavlja. Ovo je evanđelje Krista raspetoga i uskrsloga.

Drugim riječima, nije dovoljno zablistati na Božić, a zanemariti Veliki petak i Uskrs. Kad inzistiramo na tome da je od

ključnog značaja da je evanđelje kristološko, ne gledamo na Krista kao na šifru niti samo kao na Bogočovjeka koji nam dolazi pomoći poput kakva ljubaznog agenta osiguranja: „Isus je ljubazni Bogočovjek, vrlo, vrlo ljubazni Bogočovjek, a kad nešto pođe po zlu, on će doći i popraviti vas.” Evanđelje je kristološko u konkretnijem smislu: Isus je obećani Mesija koji je umro i uskrsnuo.

2. EVANĐELJE JE TEOLOŠKE NARAVI

Ovako ćemo ukratko potvrditi dvije stvari. Prvo, kao što se u Prvoj Korinćanima više puta potvrđuje, Bog je podigao Krista Isusa iz mrtvih (npr., 5,15). U općenitijem smislu, novozavjetni dokumenti inzistiraju na tome da je Bog poslao Sina u svijet, a Sin je poslušno otišao na križ jer je takva bila Očeva volja. Nema smisla suprotstavljati Sinovljevo poslanje Očevoj suverenoj volji. Ako je evanđelje u svojoj srži kristološkoga karaktera, ono nije ništa manje teološke naravi.

Drugo, tekst ne govori samo da je Krist umro i uskrsnuo, nego i ističe da je „Krist umro za naše grijeh” i potom uskrsnuo. Križ i uskrsnuće nisu goli povijesni događaji: oni su povijesni događaji koji nose najdublju teološku težinu.

Moći ćemo nazrijeti snagu njegove tvrdnje samo ako se podsjetimo na biblijski odnos grijeha i smrti prema Bogu. U posljednjih nekoliko godina postalo je popularno otprilike ovako prikazivati biblijsku priču: otkako je čovjek pao u grijeh, Bog je aktivno nastojao poništiti posljedice grijeha. Poduzima korake kako bi umanjio štetu grijeha, poziva novi narod, Izraelce, da prenose njegovo učenje i milost drugima, obećava da će jednog dana poslati obećanoga Davidovog kralja da svrgne grijeh i smrt sa svim njihovim nesretnim posljedicama. Isus je to i učinio: pobijedio je

smrt, uspostavio kraljevstvo pravednosti i pozvao svoje sljedbenike da žive u toj pravednosti s nadom u ispunjenje koje treba doći.

Naravno, ovakav opis biblijskog narativa uglavnom je točan. Ipak, tako je bolno redukcionistički da je doveo do velikog iskrivljenja. On svodi ljudsku pobunu, Božji gnjev i razne katastrofe u jedan konstrukt, naime degradaciju ljudskog života, a pritom obezličuje Božji gnjev. Ne uspijeva se suočiti sa činjenicom da je grijeh, od samog početka prijestup protiv Boga. Sam Bog je izrekao smrtnu kaznu (Post 2–3). To ne čudi, jer Bog je izvor sveg života pa, kad mu nositelji njegove slike pljunu u lice i požele krenuti svojim putem i postati sami svoji bogovi, odvajaju se od Stvoritelja, od Onoga koji daje život. Što, onda, preostaje, osim smrti? Nadalje, kad sagriješimo na bilo koji način, Bog je uvijek najpogođenija strana.

**Ono što čini grijeh grijehom,
ono što ga čini tako gnjusnim,
ono što mu pruža njegovu
transcendentnu zlobu jest
činjenica da je to grijeh protiv
Boga.**

To je jasno iz Davidovog iskustva. Nakon što je David sagriješio tako što je zaveo Bat-Šebu i dogovorio da pogube njezinog muža, suprotstavio mu se prorok Natan.

Shrvan kajanjem, napisao je 51. psalam. U njemu se obraća Bogu i govori: „Tebi, samom tebi ja sam zgriješio i učinio što je zlo pred tobom” (51,6). U jednu ruku, ovo je besmislica. Na koncu, David je svakako sagriješio protiv Bat-Šebe. Počinio je užasan grijeh protiv njezinog muža. Sagriješio je protiv vrha vojske jer ga je korumpirao, protiv vlastite obitelji, protiv djetesca u Bat-Šebinoj utrobi, protiv cijeloga naroda koji je od njega očekivao časno vladanje. Štoviše, teško je sjetiti se protiv koga David nije sagriješio. Ipak, ovdje govori: „Tebi, samom tebi ja sam zgriješio i učinio što je zlo pred tobom.”

U najdubljem smislu, to je potpuno točno. Ono što čini grijeh grijehom, ono što ga čini tako gnjusnim, ono što mu pruža njegovu transcendentnu zlobu jest činjenica da je to grijeh protiv Boga. Kad god sagriješimo, Bog je uvijek najpogođenija strana. Zato nam treba njegovo oprostjenje, jer u protivnom nemamo ništa. Bog kojega Biblija prikazuje spremnim da intervenira i spasi nas isti je Bog kojega prikazuje ispunjena gnjevom zbog našega tvrdoglavog idolopoklonstva. Koliko god on intervenirao da nas spasi, ipak stoji nad nama kao Sudac – kao uvrijeđeni Sudac ispunjen ljutom ljubomorom.

Nije to ni samo stvar starozavjetne teologije. Kad je Isus objavio da se Kraljevstvo neizbježno bliži, kao kad je Ivan Krstitelj uzviknuo: „Obratite se jer približilo se kraljevstvo nebesko” (Mt 4,17; vidi Mk 1,15). Pokajanje je nužno, jer dolazak Kralja donosi sud jednako kao i blagoslov. Propovijed na gori, gdje Isus potiče učenike da okrenu drugi obraz, više puta upozorava ljude da se čuvaju osude u vatrenoj *geheni*. Propovijed upozorava slušatelje da ne idu širokim putom koji vodi u propast i prikazuje Isusa kako izriče konačnu presudu riječima: „Tada ću im kazati: ‘Nikad vas nisam poznao! Nosite se od mene, vi bezakonici!’” (7,23). Usporedbe su prepune upozorenja o konačnom sudu. Velik postotak usporedbi prikazuje suštinsku razdornu narav svanuća Kraljevstva. Prikazi pakla — vanjska tama, ognjena peć, plač i škrgut zuba, crv koji ne umire, vječni oganj — suviše su gnjusni da bismo o njima predugo razmišljali, ali ne smijemo zanemariti činjenicu da ih Isus sve spominje.

Poslije Isusovog uskrsnuća, kad je Petar propovijedao na Pedesetnicu, htio je uvjeriti slušatelje da je Isus obećani Mesija, da su njegova smrt i uskrsnuće ispunjenje Pisama i da je Bog „toga Isusa kojega vi razapeste [rekao im je] Bog učinio i Gospodinom i Kristom” (Dj 2,36). To je u jednakoj mjeri prijetnja i obećanje:

slušatelji su bili „duboko potreseni” i zavapili su: „Što nam je činiti?” (2,37). Na to Petar odgovara: „Obratite se” (3,38). Kad je Petar propovijedao Korneliju i njegovom domu, vrhunac njegovoga dirljivog govora bio je u tome da je u ispunjenju Pisama Bog postavio Isusa „sucem živih i mrtvih”, a samim time, ne samo Židova. Oni koji vjeruju u njega primili su „po imenu njegovu... oprostjenje grijeha”: i jasno, to je nužno ako se želimo suočiti sa sucem i proći nekažnjeno. U svojoj propovijedi pred atenskim poganskim intelektualcima, Pavao dopunjuje velike istine koje čine matricu u kojoj jedino Isus ima smisla: monoteizam, stvaranje, tko su ljudska bića, Božji aseitet i suverenost u providnosti, jad i opasnost idolopoklonstva. Međutim, prije nego što su ga prekinuli, Pavao je u svojem izlaganju došao do mjesta gdje je inzistirao na tome da je Bog odredio dan „u koji će suditi svijetu po pravdi”, a sudac kojega je postavio je Isus, čiji je autoritet utvrđen njegovim uskrsnućem iz mrtvih. Kad je Feliks pozvao apostola da govori „o vjeri u Isusa Krista” (Dj 24,24), čitamo da je Pavao diskutirao o „pravednosti, uzdržljivosti i budućem Sudu” (24,15), jer očito su ovakve teme neodvojivi dio vjernog propovijedanja evanđelja. Stoga ne čudi što se Feliks prestrašio (24,25).

Koliko često se ljudi plaše kad propovijedamo evanđelje? U Poslanici Rimljanima, koju mnogi s pravom smatraju u najmanju ruku suštinskim sažetkom apostolovog poimanja evanđelja, Pavao ustraje na tome da će do suda doći „na Dan u koji će, po mojem evanđelju, Bog po Isusu Kristu suditi ono što je skriveno u ljudima” (Rim 2,16). Pišući Solunjanima Pavao napominje da nas Isus „izbavlja od gnjeva što dolazi” (1. Sol 1,10).

Ovaj Isus će se objaviti „s nama, zajedno s anđelima svoje moći, u ognju žarkome i osvetiti se onima koji ne poznaju Boga i ne pokoravaju se evanđelju Gospodina našega Isusa. Oni će biti

kažnjeni vječnom propašću, daleko od lica Gospodnjega i od slave njegova veličanstva, kada – u onaj Dan – dođe da se proslavi u svojim svetima i da se prodiči u svima koji povjerovaše” (2. Sol 1,7–10). Iščekujemo „Spasitelja [s neba], Gospodina našega Isusa Krista”, a ono od čega nas taj Spasitelj spašava (vidljivo je iz konteksta u Fil 3,19–20) jest sudbina propasti. „... Po naravi bijasmo djeca gnjeva kao i drugi” (Ef 2,3), jer smo udovoljavali „požudama tijela svoga, udovoljavajući prohtjevima tijela i ćudi” (2,3), ali sad smo spašeni milošću po vjeri, stvoreni u Kristu Isusu da bismo činili dobra djela (Ef 2,8–10). Tako nas milost spašava i od grijeha i od njegove, inače neizbježne, posljedice, što je gnjev koji treba doći. Sam Isus je naš mir (Ef 2; Dj 10,36). „Otkriva se doista s neba gnjev Božji na svaku bezbožnost i nepravednost ljudi koji istinu sputavaju nepravednošću” (Rim 1,18). Međutim, Bog ga je „izložio da krvlju svojom bude Pomirilište po vjeri” (3,25), i sada smo „u miru... s Bogom po Gospodinu našem Isusu Kristu. Po njemu imamo u vjeri i pristup u ovu milost u kojoj stojimo” (5,1–2).

Vrijeme i prostor ne mogu izraziti kako je Kristova žrtva u Poslanici Hebrejima jedino što nam omogućuje da izbjegnemo užas što će ga doživjeti oni koji padnu u ruke živoga Boga, koji je oganj što proždire, niti način na koji Otkrivenje prikazuje Jaganjca koji je zaklan kao žrtva, a u isti mah opominje kako je opasno potpasti pod Jaganjčev gnjev. Ovo sjecište tema — Bog, grijeh, gnjev, sud — čini jednostavne riječi u Prvoj Korinćanima 15,3 tako duboko teološkim po naravi: ponajprije i najvažnije, „Krist umrije za grijeha naše.”

Odmah se prisjećam paralelnih odjeljaka: „[Krist] je predan za opacine naše i uskrišen radi našeg opravdanja” (Rim 4,25). „Krist je... za nas bezbožnike umro” (Rim 5,6). Gospodin Isus Krist „sam sebe dade za grijeha naše da nas istrгне iz sadašnjega svijeta

opakoga" (Gal 1,4). „Krist jednom za grijeh umrije, pravedan za nepravedne, da vas privede k Bogu" (1. Pt 3,18). Ili, kako je to Pavao izrekao ovdje, u Prvoj Korinćanima 15,2: „... evanđelje... po kojem se spašavate". Spasiti se od naših grijeha ne znači samo spasiti se od njihove moći kojom nas zarobljavaju, nego i od njihovih po-

Što god da je još postignuto na križu, Božja presuda mora biti uklonjena, Božji gnjev mora biti pravedno zadovoljen, jer u protivnom križ ne postiže ništa.

sljedica, a te posljedice su duboko povezane s Božjom strogom presudom: njegovim svetim gnjevom. Kada to shvatite, tada ćete svakako vidjeti da, što god da je još postignuto na križu, Božja presuda mora biti uklonjena,

Božji gnjev mora biti pravedno zadovoljen, jer u protivnom križ ne postiže ništa. Evanđelje je teološke naravi.

3. EVANĐELJE JE BIBLIJSKI UTEMELJENO

„Krist umrije za grijeh naše po Pismima, bi pokopan i uskrišen treći dan po Pismima" (15,3–4). Na koje biblijske tekstove je Pavao mislio, nije rečeno. Možda je mislio na stvari koje je sam Isus podučavao nakon uskrsnuća, kad „protumači... što u svim Pismima ima o njemu" (Lk 24,27, vidi 44–46). Možda je mislio na odjeljke poput 16. psalma i Izaije 53 koje je Petar spomenuo na Pedeseticu, ili na 2. psalam gdje ga spominje sam Pavao u Antiohiji Pizidijskoj, a čije tumačenje ovisi o duboko evokativnoj tipologiji vrlo jasnoga podrijetla. Drugdje u Prvoj Korinćanima Pavao govori da je Krist

„žrtvovana Pasha naša” (5,7), tako da je možda mogao replicirati razmišljanje autora Poslanice Hebrejima, koji je elegantno iscrtao kako su Sveta pisma Starog zavjeta, poslagana u spasenjsko-povijesnoj tablici, najavila prolaznost starog saveza i zoru novog saveza zajedno s boljim svetištem, boljim svećenstvom i boljom žrtvom. U svakom slučaju je vrlo dojmljivo što apostol temelji evanđelje, dakle ono što je najvažnije, na Pismima: prvo upućuje na ono što nazivamo Starim zavjetom, a potom govori o svjedočanstvu apostola, što nazivamo Novim zavjetom. Evanđelje je *biblijski* utemeljeno.

4. EVANĐELJE JE APOSTOLSKO

Pavao veselo inzistira na tome da je uskrsnuću Gospodina Isusa svjedočilo više od 500 očevidaca. Ipak, Pavao neprestano vraća pozornost na apostole: „ukaza se Kefi, zatim dvanaestorici” (15,5), „zatim se ukaza Jakovu, onda svim apostolima. Najposlije, kao nedonoščetu, ukaza se i meni” (15,7-8), „ja sam najmanji među apostolima” (15,9). Poslušajmo pozorno redosljed zamjenica u 15,11: „Ili dakle ja ili oni: tako propovijedamo, tako vjerujete” (15,11). Redosljed zamjenica „ja, oni, mi, vi” učinkovito povezuje svjedoke i apostolsko učenje s vjerom svih budućih kršćana. Evanđelje je apostolsko.

5. EVANĐELJE JE POVIJESNO UTEMELJENO

Moramo reći ove četiri stvari.

Prvo, Prva Korinćanima 15 navodi i Isusov pokop i njegovo uskrsnuće. Pokop svjedoči o Isusovoj smrti, jer (obično!) pokopavamo samo one koji su umrli; ukazanja svjedoke o Isusovom

uskrsnuću. Isusova smrt i uskrsnuće povijesno su povezani: onaj koji je bio razapet jest onaj koji je uskrsnuo; tijelo koje je napustilo grobnicu, kao što se Toma htio uvjeriti, imalo je iste rane kao i tijelo koje je ušlo u grob. Uskrsnuće se dogodilo trećeg dana: nalazi se u kronološkom slijedu nakon smrti. Križ i uskrsnuće su nepobitno povezani. Svaki pristup, teološki ili evangeli-zacijski, koji nastoji suprotstaviti Isusovu smrt s Isusovim uskrsnućem nije ništa više od budalaštine. Možda se pokaže potrebnim istaknuti jedno ili drugo s ciljem borbe protiv neke neistine ili zbog neke osobite potrebe, ali žrtvovati jedno na žrtveniku drugoga znači udaljiti se od povijesne povezanosti križa i uskrsnuća.

Drugo, način na koji možemo pristupiti povijesnim događajima Isusove smrti, pokopa i uskrsnuća potpuno je isti način na koji pristupamo i gotovo svim drugim povijesnim događajima: putem svjedočanstva i onoga što su ostavili oni koji su bili ondje, putem izvješća koja su zabilježili. Zato je Pavao pri nabrajanju svjedoka spomenuo da su mnogi od njih još živi u vrijeme pisanja i da ih se može pitati, prepoznajući značaj njihove pouzdanosti. U Božjoj milosti ova Biblija je, među mnogim drugim stvarima, pisano izvješće, zabilješka prvih svjedoka.

Treće, moramo shvatiti da su, za razliku od ostalih religija, središnje kršćanske tvrdnje nepobitno povijesno utemeljene. Ako biste nekako, nemam pojma kako, mogli dokazati da Gautama Buddha nikad nije živio, biste li uništili kredibilitet budizma? Ne, naravno da ne biste. Prihvatljivost i vjerodostojnost budizma ovisе o unutarnjoj suvislosti i privlačnosti budizma kao sustava s brojnim varijacijama. Nimalo ne ovisi o bilo kakvim povijesnim

tvrdnjama. Ako biste nekako, nemam pojma kako, uspjeli dokazati da veliki hinduistički bog Krišna nikad nije postojao, biste li tako uništili hinduizam? Ne, naravno da ne biste. Ako su drevni Grci imali tisuće bogova, hinduisti ih imaju milijune, a kompleksna vizija hinduizma u kojem je cjelokupna stvarnost zamiješana u jednu istinu u beskonačnim varijacijama i karmičkom sustavu osvete i cikličnog napredovanja i otpadanja ni na koji način ne ovisi ni o jednome od njih. Kad bi Krišna nestao iz hinduističkog panteona, uvijek možete umjesto toga otići u Šivin hram.

Pretpostavimo, zatim, da ste pristupili ljubaznom imamu iz susjedstva i zatražili da vidite koliko je islam usko povezan s povijesnim tvrdnjama. Otkrit ćete da je u islamu povijest važna, ali ne u istom smislu u kojem je važna u biblijski točnom kršćanstvu. Možete upitati imama: „Bi li Alah, da je tako odlučio, mogao dati svoje konačno otkrivenje bilo kome drugome osim Muhameda?“, možda vas imam isprva ne bi shvatio. Možda bi odgovorio: „Mi vjerujemo da je Bog dao veliko otkrivenje svojem proroku Ibrahimu i veliko otkrivenje svojem proroku Musi i veliko otkrivenje svojem proroku Isi. No, vjerujemo da je Alah dao svoje najveće i konačno otkrivenje Muhamedu.“ Možda ćete odvratiti: „S poštovanjem, gospodine, razumijem da islam tako uči i shvatit ćete da ja, kao kršćanin, ne gledam na to jednako kao vi. Ipak, nisam vas to pitao. Nisam pitao vjeruju li muslimani da je Bog dao svoje najveće i konačno otkrivenje Muhamedu, jer jasno je da u to vjerujete. Ja sam postavio hipotetsko pitanje: je li Bog mogao dati svoje najveće i konačno otkrivenje nekome drugome umjesto Muhameda, da je tako odlučio?“ Zamišljeni imam će nedvojbeno odgovoriti: „Svakako!

Alah, blagoslovljen bio, suveren je. On može učiniti što god poželi. Otkrivenje nije Muhamed! Muhamed nije uključen u sastavljanje Kur'ana, osim utoliko što je zabilježio Alahovu riječ. Otkrivenje je u cijelosti Alahov dar. Alah ga je mogao predati kome god bi htio. No, vjerujemo da je Alah predao otkrivenje Muhamedu.”

Drugim riječima, premda je muslimanima važno vjerovati i podučavati da je tijekom povijesti Alah predao svoje konačno otkrivenje Muhamedu, a povijesne tvrdnje islama o Muhamedu predstavljaju ključni dio apologetike kojom se opravdava Muhamedova uloga posljednjeg proroka, u samome Muhamedu nema ničega što je povezano s teološkom vizijom islama. Drugim riječima, musliman mora ispovijedati da nema Boga osim Alaha i da je Muhamed njegov prorok, ali Muhamedovo postojanje u povijesti, samo po sebi, ne određuje muslimansko shvaćanje Boga.

Međutim, recimo da postavite slično pitanje informiranom kršćanskom pastoru: „Vjerujete li da je biblijski Bog mogao predati svoje konačno otkrivenje nekome drugome osim Isusa iz Nazareta?” Pitanje čak nije ni suvislo, jer Isus jest otkrivenje: otkrivenje koje je utjelovljenjem stupilo u povijest. Kao što je Ivan napisao u svojoj Prvoj poslanici: „Što bijaše od početka, što smo čuli, što smo vidjeli očima svojim, što razmotrimo i ruke naše opipaše o Riječi, Životu – da, Život se očitova, i vidjeli smo i svjedočimo,“ (1. Iv 1,1–2). U pitanju je povijesno otkrivenje. Nadalje, pojedini konkretni povijesni događaji iz Isusovog života ključni su za najosnovnije poimanje kršćanstva — i ovdje najvažnije mjesto zauzimaju Isusova smrt i uskrsnuće. Prije više godina novinar je postavio ključno pitanje tadašnjem anglikanskom biskupu u Perthu, koji je tada bio anglikanski primas za Australiju. Novinar je upitao: „Kad bismo otkrili Isusov grob i nekako uspjeli dokazati da

su ostaci u grobu zapravo Isusovi ostaci, kako bi se to odrazilo na vašu vjeru?” Nadbiskup je odgovorio da se to ne bi nikako odrazilo na njegovu vjeru jer je Isus uskrsnuo u njegovom srcu. Apostol Pavao razumije probleme daleko izravnije i jasnije: ako Krist nije uskrsnuo, vaša vjera je uzaludna (1. Kor 15,17). Drugim riječima, valjanost vjere se, između ostalog, procjenjuje na temelju istinitosti predmeta vjere: u ovom slučaju, Isusovog uskrsnuća. Ako Isus nije uskrsnuo, mogli su vjerovati koliko su htjeli, ali i dalje bi to bilo šašavo uvjerenje zbog kojeg bi ispali glupi: tada su „najbjedniji... od svih ljudi” (15,17). Nema svrhe srditi se na bivšeg nadbiskupa u Perthu: on i njegova mišljenja o ovom pitanju bolno su bijedna.

Mnogi pripadnici naše kulture vjeruju da je riječ „vjera” ili sinonim za religiju („postoji mnogo vjera” znači „postoji mnogo religija”) ili da se odnosi na osobni, subjektivni vjerski odabir. Nema veze s istinom. Međutim, u ovom odjeljku Pavao inzistira da, ako Krist nije uskrsnuo, tada je vjera koja vjeruje da je Krist uskrsnuo jednostavno uzaludna. Valjanost istinske vjere se, između ostalog, procjenjuje na temelju pouzdanosti i istinitosti predmeta vjere. Ako vjerujete da je nešto istinito, a to zapravo nije tako, vaša vjera nije hvale vrijedna, nego je uzaludna, bezvrijedna, a vi sami ste dostojni žaljenja. Valjanost vjere procjenjuje se na temelju istinitosti predmeta vjere, a u ovom slučaju predmet je povijesni događaj: uskrsnuće Isusa Krista. Biblija nigdje ne traži od nas da vjerujemo u neistine. Prema istoj logici, jedan od glavnih načina na koje Biblija uvećava i snaži vjeru jest artikuliranje i obrana istine.

Postoji još jedan način na koji možemo razjasniti odnos između biblijski točnoga kršćanstva i povijesti. Ne tako davno članovi Odsjeka za Novi zavjet teološke škole Trinity Evangelical Divinity School intervjuirali su potencijalnoga novog djelatnika u Odsjeku.

Kandidat je bio dobar čovjek s višegodišnjom plodnom pastoralnom službom i izvrsnom teološkom naobrazbom. Međutim, problem se pojavio kad smo ga pitali kako bi odgovorio na studentska pitanja o raznim prividnim povijesnim netočnostima u Evanđeljima. U svakom je slučaju smatrao da bi najbolje bilo početi razgovarati o teološkim temama iz Mateja, ili o biblijskoj teologiji iz Marka, ili o književnoj strukturi kod Luke i tako dalje. Jednostavno je zanemario povijesna pitanja: ignorirao ih je i odlučio je razgovarati samo

Ne spašavaju nas teološke ideje o Kristu; spašava nas sam Krist.

o književnim i teološkim temama. Na vrijeme smo mu rekli da nema nikakve šanse da ćemo ga primiti u naš Odsjek sve dok bude tako razmišljao. Jer premda je potpuno u redu izučavati teologiju Matejevog Evanđelja, to se ne smije

činiti po cijenu odbijanja razgovora o povijesnoj osobi Isusa Krista.

Procedura ovoga kandidata odaje dojam da nas spašavaju teološke ideje o Kristu. Ovo je intelektualistički, gotovo gnostički, pristup spasenju. Međutim, ne spašavaju nas teološke ideje o Kristu, nego nas spašava sam Krist. Krist koji nas spašava svakako se odlikuje teološkim realnostima koje prihvaćaju Matej, Marko, Luka i Ivan, ali ovaj Krist je izvan-tekstualan: on je povijesni Bogočovjek o kojem tekst svjedoči.

Četvrto, moramo se suočiti sa činjenicom da se u suvremenim diskusijama pojam „povijesno utemeljeno” katkad odlikuje izvjesnim skliskim pretpostavkama. Za osobe kojima je filozofski naturalizam vrlo važan, pojam „povijesnoga karaktera” može se primijeniti samo na one događaje čiji su uzroci i posljedice u potpunosti smješteni u običnom, „prirodnom”, vremenski utemeljenom nizu događaja. Ako je to definicija „povijesno utemeljenoga”, tada Isusovo uskrsnuće nije

povijesno utemeljeno, jer takva diskusija isključuje čudesne i spektakularne intervencije Božje sile. Pa ipak, daleko je bolje razmišljati da se „povijesno utemeljeno” s pravom odnosi na događaje koji su se odvili u prostorno-vremenskom kontinuumu, neovisno o tome je li Bog izazvao događaje pomoću običnih uzroka ili nadnaravnom eksplozijom moći. Inzistiramo da je u tom smislu uskrsnuće povijesni događaj: odvalo se u povijesti, iako je bilo izazvano Božjom spektakularnom moći kad je uskrsnuo čovjeka Isusa Krista iz mrtvih, dajući mu uskrslo tijelo koje je uistinu bilo nastavak tijela koje je ušlo u grob. Ovo uskrslo tijelo bilo je vidljivo, moglo ga se dodirnuti i opipati: moglo je jesti normalnu hranu. Pa ipak, bilo je to tijelo koje je moglo iznenada nestati iz zaključane prostorije, tijelo koje Pavao ne zna kako bi opisao te ga na kraju naziva duhovnim, nebeskim tijelom (1. Kor 15,35–44). To je tijelo uskrslo iz groba u Božjoj spektakularnoj, nadnaravnoj moći — funkcioniralo je u povijesti.

Ukratko, evanđelje je *povijesno* utemeljeno.

6. EVANĐELJE JE OSOBNO

Smrt i uskrsnuće Isusa Krista nisu tek puki povijesni događaji; evanđelje nije tek teološko u smislu da organizira brojna teološka pravila. Ono nam otvara put ka individualnom spasenju: osobnom spasenju. „Dozivljam vam, braćo,” piše Pavao na početku poglavlja: „u pamet evanđelje koje vam navijestih, koje primiste, u kome stojite, po kojem se spašavate” (1. Kor 15,1–2). Povijesno evanđelje koje nije osobno postaje puki antikvitet; teološko evanđelje koje nije prihvaćeno vjerom i koje ne transformira predstavlja običnu apstrakciju.

U stvarnosti, evanđelje je *osobno*.

7. EVANĐELJE JE UNIVERZALNO

Ako zaronimo dublje u Prvu Korinćanima 15, vidimo da Pavao pokazuje da je Krist novi Adam (stihovi 22 i 47–50). U tom kontekstu, Pavao ne ide od Židova do poganina niti od Izraelaca kao nacionalnog lokusa Božjeg naroda ka crkvi kao međunarodnoj zajednici odabranih. Ipak, Krist kao novi Adam aludira na sveobuhvatnu viziju. U njemu novo čovječanstvo privlači ljude iz svakog jezika, naroda i države. Evanđelje je u tom smislu univerzalno. Nije univerzalno u smislu da bi transformiralo i spašavalo svakoga bez iznimke, jer oni čije je postojanje povezano samo sa starim Adamom nisu uključeni. Ipak, ovo je evanđelje veličanstveno univerzalno u svojem sveobuhvatnom doseg. Ovdje nema ni trunke rasizma. Evanđelje je *univerzalno*.

8. EVANĐELJE JE ESHATOLOŠKE NARAVI

Ovo se može razraditi na više načina, jer evanđelje je eshatološke naravi na više načina. Primjerice, neki blagoslovi koje današnji kršćani primaju u osnovi su eshatološki blagoslovi: blagoslovi koji pripadaju kraju iako su vraćeni kroz vrijeme i već nam pripadaju. Bog je već proglasio svoj krvlju kupljeni, Duhom obnovljeni narod opravdanim: konačna deklarativna presuda s kraja vremena već je izrečena nad Kristovim vjernima na temelju Isusovog djela. Mi smo već opravdani te je evanđelje, u tom smislu, eshatološke naravi. Pa ipak, evanđelje je eshatološke naravi u još jednom smislu. U poglavlju što je pred nama Pavao od 50. stiha govori o konačnoj transformaciji:

A ovo, braćo, tvrdim: tijelo i krv ne mogu baštiniti kraljevstva Božjega i raspadljivost ne baštini neraspadljivosti. Evo otajstvo vam kazujem: svi doduše nećemo usnuti, ali svi ćemo se izmijeniti. Odjednom, u tren oka, na posljednju trublju – jer zatrubit će – i mrtvi će uskrsnuti neraspadljivi i mi ćemo se izmijeniti. Jer ovo raspadljivo treba da se obuče u neraspadljivost i ovo smrtno da se obuče u besmrtnost. A kad se ovo raspadljivo obuče u neraspadljivost i ovo smrtno obuče u besmrtnost, tada će se obistiniti riječ napisana: 'Pobjeda iskapi smrt'.

Nije dovoljno fokusirati se samo na blagoslove što ih kršćani uživaju u Kristu tijekom ovoga doba: evanđelje je eshatološke naravi.

Ono, dakle, što Pavao propovijeda kao nešto najvažnije jest da je evanđelje kristološkoga karaktera i teološke naravi, biblijski je utemeljeno, apostolsko, povijesno je utemeljeno, osobno, univerzalno je i eshatološke je naravi.

PET REČENICA OBJAŠNENJA

U NAŠEM ODJELJKU nalazi se nekoliko predivnih istina koje nam nadalje objašnjavaju evanđelje. Mogu ih sažeti u pet rečenica.

1. OVO EVANĐELJE SE UGLAVNOM ŠIRI PUTEM NAVJEŠĆIVANJA

Ovo evanđelje, Pavao kaže, „koje vam *navijestih*” (1. Kor 15,1), dodajući još da ga je „*navijestio*” (15,2). Ovakav način opisivanja širenja evanđelja tipičan je za Novi zavjet. Evanđelje koje je propovijedano bilo je ono u što su Korinćani povjerovali (15,11). Pogledajte kad se sve spominje „evanđelje” i otkrijte koliko silno često se ova vijest o Isusu Kristu obznanjuje putem navješćivanja: putem propovijedanja. Ranije u istoj poslanici Pavao inzistira na tome da se Bogu, u njegovoj nedostižnoj mudrosti, „svidjelo... ludošću propovijedanja spasiti vjernike” (1,21). Sadržaj je bio ono što se propovijedalo i način izlaganja bio je ono što se propovijedalo. Mnogo je mjesta koja govore kako je važno biti sol i svjetlost, naravno, ili činiti dobro svim ljudima, a osobito onima u Božjoj kući, ili težiti

k dobrobiti grada. Ipak, kad govorimo o širenju evanđelja, Biblija nadmoćno navodi navješćivanje. Radosna se vijest mora objavljivati, razglašavati i objašnjavati; i sam Bog se objavljuje ljudima i opominje ih svojom Riječju. *Ovo evanđelje uglavnom se širi navješćivanjem.*

2. OVO EVANĐELJE SE PLODONOSNO PRIHVAĆA AUTENTIČNOM, USTRAJNOM VJEROM

„Tako propovijedamo,” Pavao piše: „tako vjerujete” (1. Kor 15,11). U prvom dijelu poglavlja, Pavao govori Korinćanima: „(Evanđelje) po kojem se spašavate, ako držite što sam vam navijestio; osim ako uzalud povjerovaste” (15,2). Drugim riječima, njihova vjera u riječ što ju je Pavao propovijedao – u evanđelje – mora biti ustrajna. Mnogi drugi odjeljci ističu isto. Na primjer, Pavao govori Kološanima: „sada u ljudskom tijelu Kristovu, po smrti, (Bog) sa sobom izmiri da vas k sebi privede svete, bez mane i besprigovorne. Samo ako ostanete u vjeri utemeljeni, stalni i nepoljuljani u nadi evanđelja” (Kol 1,22–23). *Ovo se evanđelje plodonosno prihvaća autentičnom, ustrajnom vjerom.*

3. OVO EVANĐELJE SE PRAVILNO OTKRIVA U PONIZNOSTI

Kad pravilno shvatimo evanđelje i prihvatimo ga ustrajnom vjerom, ljudi će se pravilno odazivati, kao što je to činio apostol. Da, uskrsli Krist njemu se pojavio posljednjemu (15,8). Ipak, umjesto da se počne ponositi time, ovo posljednje ukazanje nakon uskrsnuća u Pavlu izaziva osjećaj vlastite nedostojnosti: „Da, ja sam najmanji među apostolima,” piše Pavao: „i nisam dostojan zvati se apostolom

jer sam progonio Crkvu Božju. Ali milošću Božjom jesam što jesam” (15,9–10). Zar može biti drugačije? Isus je kupio Pavlovo otkupljenje svojom vlastitom krvlju, milostivo mu je oprostio grijeh, među kojima i grijeh progonjenja Božje crkve, suočio se s apostolom na putu za Damask i objavio mu se upravo u trenutku kad je Pavao radio na jačanju svojih napora da naštetiti Kristovim vjernima! Čak i kad se obratio, Pavao priznaje da se trudio više od svih apostola i inzistira da je to tako jedino zbog Božje milosti koja je s njim (15,10).

Poniznost, zahvalnost, pouzdanje u Krista, kajanje — to su odlike istinski obraćenih.

Poniznost, zahvalnost, pouzdanje u Krista, kajanje — to su odlike istinski obraćenih: to je matrica preko koje kršćani doživljavaju radost i ljubav. Kad evanđelje zbilja ispuni svoju zadaću, tada „ponosni kršćanin” postaje nezamislivim oksimoronom. *Ovo se evanđelje pravilno otkriva u poniznosti.*

4. OVO EVANĐELJE SE S PRAVOM NAZIVA SREDIŠNJOM VJEROISPOVIJESTI CIJELE CRKVE

Pavao na brojnim mjestima u Prvoj Korinćanima podsjeća slušatelje da korinška crkva nije jedina crkva ili, bolje rečeno, da postoje mnoge crkve s istim uvjerenjima i praksama, do te mjere da u jednom trenutku neovisnost Korinćana, daleko od toga da je vrlina, zapravo pokazuje da su zabludjeli. U 4,17 Pavao govori da će Timotej podsjećati Korinćane na Pavlov način života: „kako posvuda u svakoj crkvi učim”. Govoreći o braku i razvodu, Pavao propisuje: „Tako određujem po svim crkvama” (7,17). Kad je objasnio kako

vjernici trebaju gledati na ulogu glave i na odnose među muškarcima i ženama, Pavao zaključuje raspravu riječima: „Ako je kome do prepirke, takva običaja mi nemamo, a ni Crkve Božje” (11,16).

Kako god razumjeli ograničenja u 14,34, Pavao ih uvodi riječima: „Kao u svim Crkvama svetih” (14,33). U Prvoj Korinćanima 15 nema takve izričite formule. Ipak, Pavao se više puta poziva na ono što propovijeda svugdje, a ne samo u Korintu. Izrazi poput: „kako

Uvijek budite sumnjičavi prema crkvama koje se gordo hvališu kako su drugačije od svega što je bilo prije njih.

propovijedamo” (15,11) odaju dojam da se radi o uvriježenom sadržaju, a ne o nečemu što je rezervirano samo za Korinćane, poput Pavlovih spominjanja njegove službe u Efezu zarad toga istog evanđelja

(15,32) te njegovih brojnih prethodnih spominjanja vlastitih uobičajenih praksi pri propovijedanju evanđelja (osobito poglavlja 1–2).

Dakako, ono što „cijela crkva” ili „sve crkve” čine ne mora uvijek biti dobro - samo upitajte Atanazija ili Luthera. Sve se mora provjeravati na temelju Pisama. Nadalje, moramo ozbiljno priznati da postoji tradicionalizam koji je zabludio i zadržao formu, a pritom žrtvovao autentičnost i moć. Međutim, ne bi se reklo da je to bio problem u Korintu. Korint svjedoči o požudi za beskrajnim inovacijama, koja nonšalantno uklanja velik dio praksi i vjerovanja drugih crkava, u isti mah tiho zaobilazeći apostolove pažljive naputke. Pavao ustraje na tome da se evanđelje pravilno smatra središnjom vjeroispovijesti cijele crkve. Uvijek budite sumnjičavi prema crkvama koje se gordo hvališu kako su drugačije od svega što je bilo prije njih.

5. EVANĐELJE SMJELO NAPREDUJE POD OSPORAVANOM VLAŠĆU I NEIZBJEŽNOM POBJEDOM ISUSA KRALJA

Otkako je Isus umro i uskrsnuo, sva Božja suverenost posreduje se isključivo po Kralju Isusu. Ovo stajalište je dobro potkrijepljeno na drugim mjestima u Novom zavjetu. Matej završava Isusovom tvrdnjom: „Dana mi je sva vlast na nebu i na zemlji!” (Mat. 28,19). Poslanica Filipljanima raduje se što je Kristu dano „ime nad svakim imenom” (Fil 2,9–11). Tako isto – i to dramatično – i ovdje: Krist „treba da kraljuje dok ne podloži sve neprijatelje pod noge svoje” (15,25). To znači da se njegova vlast još uvijek osporava te i dalje napreduje. To se slaže s Isusovom tvrdnjom: „Sagradit ću Crkvu svoju i vrata paklena neće je nadvladati” (Mt 16,18). Međutim, jednog dana će posljednji neprijatelj, sama smrt, umrijeti i doći će kraj Isusovom posredničkom kraljevanju. Bog će biti sve u svemu (15,28).

Upravo kroz prizmu tog evanđelja, dakle svega onoga što je Isus svojom smrću i uskrsnućem ostvario, svega onoga što postiže sve šire kraljevstvo Kralja Isusa, svega onoga što ćemo uskrsnućem baštiniti u posljednji dan, Pavao piše korintskim vjernicima i nama, i poručuje nam: „Tako, braćo moja ljubljena, budite postojani, nepokolebljivi, i obilujte svagda u djelu Gospodnjem znajući da trud vaš nije neplodan u Gospodinu” (15,58). *Evanđelje smjelo napreduje pod osporavanom vlašću i neizbježnom pobjedom Isusa Kralja.*

JEDAN ŽIVOPISAN SAŽETAK

VRIJEME JE za osvrt. Jedan od zadivljujućih rezultata ovakvog sažetka evanđelja — osam riječi koje definiraju i pet rečenica objašnjenja, sve iz jednoga novozavjetnog poglavlja — pokazuje nam kognitivnost evanđelja. Evo što treba razumjeti, vjerovati i poslušati; evo što je obećano, o čemu je podučavano i što je objašnjeno. Sve se to mora izreći, glasno i mnogo puta, u generaciji koja se osjeća pomalo posramljenom kad se mora suočiti s nečim kognitivnim i propozicijskim.

Ipak, treba još nešto dodati. Ovo se poglavlje nalazi na kraju knjige koja iznova i iznova pokazuje kako se evanđelje pravilno realizira u velikim promjenama stavova, moralnih vrijednosti, odnosa i kulturoloških interakcija. Calvin inzistira da opravdanje dolazi samo po vjeri, ali istinska vjera nikad nije sama; mogli bismo dodati da je evanđelje fokusirano na poruku o onome što je Bog učinio i što još čini, a što se mora pretočiti u kognitivne istine kako bi se moglo vjerovati i poslušati, ali ovo evanđelje nikad neće ostati samo kognitivno.

Stoga u prva dva poglavlja Prve Korinćanima evanđelje i poruka križa nisu samo Božja mudrost koju je svijet proglasio ludošću, nego su i Božja snaga koju je svijet proglasio slabošću. U prva četiri poglavlja vidimo Pavla na muci zbog razdora u korintskoj

crkvi, gdje se razne frakcije povezuju samo s jednim ili drugim junakom: Petrom, Apolonom, Pavlom, a među njima je i vjerojatno najsamopravednija skupina onih koji su „slijedili Krista”. Apostol objašnjava da su takve podjele izdaja evanđelja, neshvaćanje prirode kršćanskog vođenja, tragično i gorko umanjivanje Kristovoga jedinstvenog mjesta – Krista koji je središte evanđelja.

U četvrtom nam se poglavlju spektakularno prikazuje da u crkvi onih koji su kupljeni krvlju nema mjesta trijumfalizmu; u crkvi što je vode apostoli koji su svačija vreća za udaranje. U petom i šestom poglavlju evanđelje Krista, Pashalnog Janjeta, propisuje da se vjernici moraju, kao za Pashu, riješiti svega „kvasca”, što se odnosi na crkvenu disciplinu kad se pojavi užasni seksualni grijeh. Kad evanđelje trijumfira, odnosi među ljudima se mijenjaju, a sudske tužbe koje dovode sukobljenu braću pred poganske sudove postaju gotovo nezamislivima, dok se usputni seksualni odnosi shvaćaju kao ozbiljno nijekanje Kristove vladavine. U sedmom poglavlju kompleksna pitanja o razvodu i ponovnom stupanju u brak obrađuju se u kontekstu prioriteta evanđelja i transformirane vizije što ju donosi svanuće eshatološkog doba i iščekivanje kraja.

Od osmog do desetog poglavlja Pavao se hrva s time kako se kršćani trebaju odnositi prema sveopćoj poganskoj kulturi po pitanju hrane prinošene idolima, a u središnjem primjeru sam apostol Pavao dramatično prikazuje kako zapravo izgleda vesela i dragovoljna suzdržanost zarad napretka evanđelja, pa čak i kako je takav stav povezan s pravilnim shvaćanjem odnosa između novog i starog saveza. Odnosi među muškarcima i ženama, vidimo u Prvoj Korinćanima 11,2-16, povezani su ne samo s odnosima u Trojstvu, nego i s time što znači živjeti „u Gospodinu” te, samim time, i u evanđelju. Oštra osuda korinćanskih praksi prilikom Gospodnje večere („Kad

već dajem ta upozorenja, ne mogu pohvaliti što se ne sastajete na bolje, nego na gore”, 11,17) nije povezana samo s barbarskom bezobzirnošću pojedinih kršćana prema drugim kršćanima, nego i s velikom neozbiljnošću u shvaćanju križa i korištenju ovog obreda što nam ga je Krist predao kao prilike za osobno preispitivanje i pokajanje. Načini na koje se χαρίσματα i πνευματικά iz Prve Korinćanima 12–14 trebaju ispoljavati u konačnici se temelje na činjenici

**Kršćanstvo gdje vjernici
nisu strpljivi i ljubazni,
kršćanstvo gdje se vjernici
odlikuju zavišću,
oholi su i hvastavi,
nepristojni, lako se razljute
i pamte zlo
– uopće nije kršćanstvo.**

da svi vjernici ispovijedaju da je Isus Gospodin, da su svi vjernici jednim Duhom kršteni u jedno tijelo i, iznad svega, da je najuzvišeniji put, koji je propisan svim vjernicima bez razlike, put ljubavi. Ljubav je najbitniji član Pavlovog trojca: vjere, nade i ljubavi – tog trojca vrlina koje se nalaze u samoj srži djelovanja evanđelja Isusa Krista. Kršćanstvo gdje vjernici nisu strpljivi i ljubazni, kršćanstvo gdje se vjernici odlikuju zavišću, oholi su i hvastavi, nepristojni, lako se razljute i pamte zlo – uopće nije kršćanstvo.

Što nam to, u konkretnom smislu, govori o zajednici svetih, o hitnoj potrebi za stvaranjem kršćanske zajednice koja će biti korjeto kontrakturna? Što će nam to reći o međugeneracijskim odnosima? O rasnoj pripadnosti? O tome kako se odnosimo jedni prema drugima u mjesnoj crkvi? O tome kako razmišljamo o braći i sestrama u veoma različitim krajevima ovog svijeta koji pripada našem nebeskom Ocu? Kao što je Pavao morao podrobno objašnjavati djelovanje evanđelja u svakoj sferi života Korinćana, tako

i mi to moramo činiti danas. Nedavno nam je u teološkoj školi Trinity Evangelical Divinity School vrlo mudra djelatnica s jednoga od najboljih američkih sveučilišnih kampusa objasnila što, prema njezinom iskustvu, motivira većinu djevojaka koje svakog tjedna podučava. Spomenula je tri stvari. Prvo dolazi od roditelja: ne smiješ imati ocjenu manju od 10. Naravno, ipak je to kampus prestižnog sveučilišta! Ipak, čak i na takvom kampusu ocjene prate tzv. normalnu raspodjelu, tako da ovakva očekivanja dovode do nadmetanja među studentima. Drugo dolazi dijelom od roditelja a dijelom od kulture ambijenta: budi svoj, uživaj, živi bogatim i ispunjenim životom i u to sve ubaci nešto altruizma pa pomoz i žrtvama prirodnih nepogoda. Treće dolazi od vršnjaka, iz reklama, iz medija: budi zgodan, što isto dovodi do nadmetanja a utječe na odijevanje, međuljudske odnose, na ono što tražimo u pripadnicima suprotnog spola, na ono što želite da oni traže u vama. Ovi zahtjevi neprekidno trube svoje. Nema manevarskog prostora za popuštanje: jedino ima prostora za neuspjeh. Rezultat je taj da će otprilike 80% žena u preddiplomskim godinama patiti od poremećaja u prehrani, a vrlo sličan postotak će ih u nekom trenutku imati kliničku depresiju. Svijet im govori da mogu učiniti što god požele, a uskoro se to pretvara u zahtjev da moraju učiniti sve, jer će u protivnom biti gubitnice pred sobom i pred drugima. Čak i kad postanu kršćanke, vrlo brzo će početi osjećati pritisak da moraju biti najbolje moguće kršćanke, što se mjeri dolascima na proučavanja Biblije, vođenjem molitvenih sastanaka, vjernim zapisivanjem svojih dnevnih pobožnosti.

Međutim, gdje je razvoj ljudskog bića koji dolazi od evanđelja milosti, gdje su nositelji Božje slike veselo opravdani pred Bogom na temelju Kristovog djela, snažno preporođeni te sada imaju vjere, poslušni su, radosni i zahvalni? Konvencije i oče-

kivanja svijeta svuda su prisutna i čine nas robovima. Evanđelje se mora realizirati u životima ovih žena, pokazati se u životu crkve i donijeti oslobođenje od grozних okova idolopoklonstva, koji su odveć suptilni da bi ih se moglo prozvati i prezavodljivi da bi im se moglo pobjeći bez snažne riječi o križu.

Izabrao sam malu demografsku skupinu. Ne moramo predugo razmišljati o tome kako evanđelje isto tako mora transformirati poslovne običaje i prioritete kršćana koji se bave trgovinom, prioritete mladića koji su ogrezli u neodlučnu, ali i neobuzdanu narcisoidnost, osamljenu tjeskobu, a često i grešna zadovoljstva samaca koji jure za zadovoljstvima, ali ne mogu pronaći sreću, iscrpljeni očaj onih koji žive na marginama i još mnogo toga drugoga. To se mora učiniti ne tako što ćemo izvlačiti apstraktna društvena načela iz evanđelja, a još manje tako što ćemo se beskonačno fokusirati na sporedne stvari u nastojanju da zvučimo proročki, nego tako što ćemo propovijedati, poučavati i u svojim crkvama živjeti slavno evanđelje našega blagoslovljenog Otkupitelja.

„Tako, braćo moja ljubljena, budite postojani, nepokolebljivi, i obilujte svagda u djelu Gospodnjem znajući da trud vaš nije neplodan u Gospodinu.”
(1. Kor 15,58)

THE GOSPEL COALITION

KAO ŠIROKO reformirana mreža crkava, Evanđeoska koalicija (The Gospel Coalition) motivira i educira kršćanske vođe sadašnje i buduće generacije zagovaranjem načela i praksi orijentiranih na evanđelju, koje će proslavljati Spasitelja i činiti dobro onima za koje je prolio svoju krv. Biblijski utemeljena i ujedinjena misija jedina je budućnost crkve koja može opstati. Želja nam je pronositi evanđelje o Isusu Kristu jasno, suosjećajno, hrabro i radošno, veselo se zbližavajući s drugim vjernicima neovisno o denominacijskoj, etničkoj i klasnoj pripadnosti. Pozivamo sve kršćane da nam se pridruže u nastojanjima da obnovimo suvremenu crkvu drevnim evanđeljem o Kristu, kako bismo istinski govorili i živjeli za njega na način koji će jasno govoriti u ovom vremenu.

www.thegospelcoalition.org

U ovom značajnom pozivu na evanđeosku reformu, D. A. Carson tvrdi da ako sporedna pitanja ovladaju našim težnjama, u opasnosti smo staviti evanđelje na stranu. Možda ćemo moći uvjerljivo argumentirati kako bismo trebali živjeti, ali ako naši argumenti nisu ukorijenjeni u evanđelju, onda ne govorimo Božju istinu.

Carson nam pokazuje da ako je evanđelje u središtu, prioritarno i promišljeno, tada nas ono snažno usmjerava kako promišljati o svemu ostalom. Zapravo, najbolji način kako Božju istinu primijeniti sporednim pitanjima jest čvrsto stajati na evanđelju.

D. A. Carson je profesor Novoga zavjeta, aktivni gost predavač u akademskim i crkvenim krugovima širom svijeta, autor šezdesetak knjiga, te suosnivač The Gospel Coalitiona.

ISBN 978-953-177-102-3

IZVORI

TGC
THE GOSPEL COALITION
SOUTHEAST EUROPE